Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIII. — Wydana i rozesłana dnia 8 maja 1875.

67.

Ustawa z dnia 1 kwietnia 1875,

o organizacyi giełd.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Do zakładania giełd potrzebne jest pozwolenie ministrów skarbu i handlu, dane po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej.

Giełdy mają nad sobą zwierzchność samoistną (starszyzna giełdowa) i zostają pod nadzorem rządowym. Giełdy założone bez pozwolenia (pokątne) nie mogą istnieć. Uczestnictwo w takowych będzie karane przez władzę administracyjną pierwszej instancyi grzywną aż do 1000 zł. lub aresztem od jednego dnia aż do czterech tygodni.

§. 2.

Dla każdej giełdy ułożony będzie na zasadzie ustawy niniejszej osobny statut, który ministrowie skarbu i handlu mają zatwierdzeniem uprawnić. Co się tyczy giełd już istniejących, przedstawienie do potwierdzenia ich statutu będzie obowiązkiem starszyzny giełdowej urzędującej w czasie, gdy ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej.

W statucie określić należy w szczególności:

1. Rodzaje interesów, mające wchodzić w zakres obrotu giełdowego.

2. Warunki dla członków, jakoteż dla uczęszczających na giełdę.

3. Prawa i obowiązki członków i uczęszczających na giełdę.

4. Sposób zbierania funduszów na utrzymanie giełdy, które to fundusze przynajmniej na rok pierwszy zapewnione być powinny.

5. Starszyznę giełdową i jej pośredników, sposób ich ustanawiania, tudzież zakres ich praw i obowiązków.

6. Warunki potrzebne, aby uchwały, wygotowania i ogłoszenia starszyzny giełdowej były ważne, a w szczególności sposób ogłoszenia przepisów, które mają być wydane na zasadzie §-fu 3-go ustawy niniejszej.

7. W jaki sposób spory tyczące się interesów giełdowych (§. 12) mają być załatwiane i rozstrzygane.

8. Na jaki cel ma być użyty majątek giełdy w razie jej rozwiązania.

Zmiany statutów zatwierdzonych po terminie, w którym ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej, uchwala starszyzna giełdowa i takowe powinny być zatwierdzone przez ministrów skarbu i handlu.

§. 3.

Starszyzna giełdowa wydaje przepisy regulujące obrót giełdowy w granicach ustawowych, a w szczególności wyznacza czas czynności giełdowych, załatwia sprawy ekonomiczne giełdy, i w ogóle wykonywa wszystkie te czynności, które stosownie do przeznaczenia giełdy są jej statutem wskazane. Starszyzna giełdowa jest odpowiedzialna za wykonywanie statutu giełdowego a w szczególności za zachowanie spokojności i porządku w gmachu giełdowym podczas giełdy i ma prawo używać w tym celu odpowiednich środków policyjnych.

§. 4.

We wszystkich sprawach administracyjnych giełdy podlegają bezpośrednio władzy administracyjnej krajowej. Dla każdej giełdy ustanowiony będzie komisarz giełdowy, który ma wykonywać nadzór zwierzchniczy nad giełdą, czuwać nad wykonaniem wszystkich przepisów giełdowych, karcić nadużycia, a gdyby takowym natychmiast nie zaradzono, postarać się, aby je władza administracyjna krajowa usunęła.

W szczególności komisarz znajdować się ma także na wszystkich naradach starszyzny giełdowej i gdyby mu się zdawało, że jej uchwały są przeciwne obowiązującym ustawom lub statutom giełdy, takowe zawieszać, aż dopóki wyższa władza nie rozstrzygnie, o co zgłosić się należy za pośrednictwem władzy administracyjnej krajowej. Komisarza giełdowego mianuje minister skarbu po zniesieniu się z ministrem handlu.

§. 5.

Od uczęszczania na giełdę są stanowczo wyłączeni:

1. Osoby płci żeńskiej.

2. Osoby, które pod względem prawa rozrządzania majątkiem nie są własnowolne.

3. Upadli, dopóki trwa zbieg wierzycieli i po jego skończeniu się, jeżeli za występną upadłość zostali na karę skazani, jeszcze trzy lata po odbyciu kary.

4. Te osoby, które nie uczyniły zadość zobowiązaniom, ciężącym na nich z tytułu interesu giełdowego i dopóki to nie nastąpi.

5. Ci, których pozbawiono prawa uczęszczania na giełdę za przekroczenia przepisów giełdowych lub za roznoszenie fałszywychwieści (§. 17), dopóki to prawo nie będzie im wrócone.

6. Ci, którzy w skutek wyroku sądu karnego są wyłączeni od wybieralności do reprezentacyi gminnej, dopóki tego prawa nie odzyskają.

7. Ci, którzy za trudnienie się przemytnictwem lub za ciężkie przestępstwo skarbowe są wyłączeni od prowadzenia dalej lub rozpoczęcia handlu lub przemysłu, dopóki nie będą znowu przypuszczeni.

§. 6.

Jeżeli na mocy statutu ustanowiony być ma sąd rozjemczy do rozstrzygania sporów z powodu interesów giełdowych, określić należy w statucie dokładnie:

1. W jaki sposób tworzy się skład sądu rozjemczego.
2. Jego zakres działania i postępowanie przed temże sądem.
3. Szczegółowe przepisy co do wykonania wyroków sądu rozjemczego w granicach obowiązujących ustaw.

Statut może zawierać postanowienie, że spory z powodu interesów giełdowych, jeżeli strony inaczej ze sobą pisemnie się nie ułożą, muszą być rozstrzygane przez sąd rozjemczy.

Odwołania się od wyroków sądów rozjemczych, statutem giełdowym ustanowionych, są niedopuszczalne.

Skargę o nieważność wyroku rozjemczego podać należy na piśmie w terminie ośmiodniowym nieodwłocznym po doręczeniu wyroku sądu rozjemczego, do tego sędziego zwyczajnego pierwszej instancyi, który ma prawo rozstrzygać w sprawie głównej. Powinna być zaopatrzona w podpis adwokata. Wyniesienie skargi o nieważność wyroku rozjemczego nie tamuje egzekucyi takowego.

§. 7.

W interesach giełdowych pośredniczą stręczyciele handlowi (sensale).

Pod względem stręczycieli handlowych statuty mogą zawierać tylko takie postanowienia, które będą zgodne z powszechnym kodeksem handlowym i z ustawą niniejszą.

§. 8.

Zestawienie urzędowe kursów (cen) przedmiotów obrotu, na giełdzie zbywanych, uskuteczniać mają członkowie starszyzny giełdowej, pod dozorem komisarza giełdowego w każdym dniu giełdy, po zamknięciu giełdy, na podstawie interesów zawartych podczas giełdy przez stręczycieli handlowych i na podstawie szczegółów, o których stręczyciele sprawując swój urząd, powezmą wiadomość.

Starszyzna giełdowa ogłaszać ma urzędowy wykaz kursów (cennik) niezwłocznie.

§. 9.

Które papiery publiczne przypuszczone być mają do interesów giełdowych i w urzędowym wykazie kursów notowane, o tem postanawia minister skarbu po wysłuchaniu odpowiedniej starszyzny giełdowej.

§. 10.

Starszyzna giełdowa wyznacza terminy likwidacyi i ustanawia urządzenia pod względem likwidacyi interesów giełdowych.

§. 11.

Gdyby starszyzna giełdowa dopuszczała się wykroczeń przeciwko ustawom lub statutom giełdowym, albo statecznie zaniedbywała swoich obowiązków, minister skarbu ma prawo, po zniesieniu się z ministrem handlu, usunąć starszyznę giełdową od sprawowania czynności i poruczyć zawiadowstwo giełdą tymczasowo mężom zaufanym, których do tego zamianuje. Podobnież ma prawo po zniesieniu się z ministrem handlu i wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej zamknąć giełdę na pewien czas lub na zawsze.

§. 12.

Za interesa giełdowe uważane będą te, które zostaną zawarte w publicznym lokalu giełdowym, w czasie na czynności giełdowe wyznaczonym (§. 3), i tyczą się tych przedmiotów obrotu, które na giełdzie owej mogą być sprzedawane i notowane.

§. 13.

W rozstrzyganiu sporów prawnych, tyczących się interesów giełdowych (§. 12), zarzut, że roszczenie opiera się na umowie o różnicę kursu, która ma być oceniana jako zakład lub gra, jest niedopuszczalny.

§. 14.

Interesa giełdowe uważane być mają za interesa handlowe.

§. 15.

W interesach tyczących sie pożyczek na zastaw (Pfandgeschäft), prolongacyi lub zastawnictwa papierów obiegowych (Kostgeschäft) jako czynności giełdowych, stosowane być mają przepisy artykułu 311 powszechnego kodeksu handlowego nawet wtedy, gdy interes przyszedł do skutku nie pomiędzy kupcami, na podstawie żądania z tytułu wzajemnych interesów handlowych i chociażby się nie ułożono na piśmie, że wierzyciel może zaspokoić się z zastawu bez postępowania sądowego.

§. 16.

Starszyzna giełdowa postanowi, jak postępować należy, gdy w razie rozwiązania interesów giełdowych z przyczyny niedopełnienia lub udowodnionej niemożności płacenia ze strony wchodzącego w interes, ma być załatwione kupno lub sprzedaż w myśl artykułu 311 i artykułów 354 do 357 kodeksu handlowego za pośrednictwem stręczycieli handlowych, a w szczególności może zarządzić, aby wszelkie takie kupna lub sprzedaże były załatwiane tylko na giełdzie.

§. 17.

Wykroczenie przeciwko postanowieniom, tyczącym się utrzymania porządku na giełdzie, bez względu czy ma być wytoczone postępowanie według powszechnych ustaw karnych, może być ukarane grzywną aż do 1000 zł., jakoteż wyłączeniem na czas oznaczony od uczęszczania na giełdę. Podobnież można być wyłączonym od uczęszczania na giełdę za roznoszenie fałszywych wieści.

Kary te wymierza starszyzna giełdowa; przeciwko nałożeniu grzywny aż do 100 zł. i karze wyłączenia od uczęszczania na giełdę na czas nie przenoszący trzech miesięcy, nie ma dalszej drogi prawa.

Gdyby nałożone zostały cięższe kary, można odwołać się do władzy administracyjnej krajowej w terminie dwutygodniowym.

Jeżeli jednak rozciągniętem zostało wyłączenie od uczęszczania na giełdę, rekurs nie ma skutku odwłocznego.

Władza administracyjna krajowa, gdy uzna, że rozciągnięcie kary jest uzasadnione, nie może zniżyć nałożonej grzywny na mniej niż 100 zł., a kary wyłączenia od uczęszczania na giełdę, na mniej niż trzy miesiące.

Statut może zawierać postanowienie, ażeby nazwiska tych członków lub uczęszczających, którzy obowiązkom, z interesu giełdowego wynikającym po

upływie czasu przeznaczonego na dopełnienie tegoż zadosyć nie uczynią, zostały podane do wiadomości przez wywieszenie ich w gmachu giełdowym.

§. 18.

Wszelkie grzywny, nałożone na zasadzie powyższego paragrafu, wpływać mają do funduszu ubogich tej gminy, w której giełda się znajduje, i będą ściągane na żądanie starszyzny giełdowej drogą egzekucyi administracyjnej.

§. 19.

Upoważnienia ajentów giełdowych, udzielane dotąd takowym na niektórych giełdach, pozostaną w mocy aż do ich wygaśnięcia. Nowych atoli upoważnień takich udzielać już nie można.

§. 20.

Ustawa niniejsza nabywa mocy z dniem ogłoszenia. Giełdom już istniejącym wyznaczony będzie drogą rozporządzenia stosowny termin do odpowiedniej zmiany urządzeń, po upływie którego przepisy ustaw z dnia 11 lipca 1854 (Dz. u. p. Nr. 200) i z dnia 26 lutego 1860 (Dz. u. p. Nr. 58), jakoteż przepisy dodatkowe, o ile tyczą się przedmiotów, które niniejsza ustawa, urządza. utracą moc obowiązującą.

§. 21.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom skarbu, handlu i sprawiedliwości.

Tryest, dnia 1 kwietnia 1875.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

68.

Ustawa z dnia 4 kwietnia 1875,

o stręczycielach handlowych czyli sensalach.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Przepisy tytułu siódmego pierwszej księgi kodeksu handlowego zostają zmienione i mają opiewać jak następuje:

Tytuł siódmy.

O stręczycielach handlowych czyli sensalach.

Artykuł 66.

Stręczyciele handlowi (sensale) są to pośrednicy w czynnościach handlowych urzędownie ustanowieni.

Przed objęciem urzędu wykonywają przysięgę, że włożone na nich obowiązki wiernie sprawować będą.

Ministerstwo skarbu po zniesieniu się z ministerstwem handlu postanowi, czy stręczyciele handlowi mają złożyć kaucyą i w jakiej kwocie. Jeżeli stręczyciel handlowy ma być ustanowiony dla giełdy, wysłuchać należy poprzednio starszyznę giełdową, w innym przypadku izbę handlową i przemysłową.

Artykuł 67.

Stręczyciele handlowi pośredniczą w interesie poruczycieli w kupnie i przedaży towarów, okrętów, weksli, monet, papierów publicznych, akcyj i innych papierów handlowych, jakoteż w umowach tyczących się ubezpieczenia, bodmeryi, ładowania i najmu okrętów, tudzież przewozu lądem i wodą i innych odnoszących się do handlu.

Samo poruczenie pośrednictwa nie ma być jeszcze uważane za umocowanie stręczyciela handlowego do odebrania zapłaty lub innego umówionego świadczenia.

Ma jednak prawo i bez osobnego upoważnienia odebrać odpłatę za przedmioty handlu co do których pośredniczył, gdy takowe wydaje.

Artykuł 68.

Stręczyciele handlowi mianowani są albo do czynności sensalskich wszelkiego rodzaju w ogólności, albo tylko do niektórych rodzajów tychże.

Mogą być ustanowieni nietylko w tych miejscach gdzie giełdy istnieją, lecz wszędzie, gdzie to dla dobra obrotu handlowego jest pożądanem.

Stręczyciele handlowi, upoważnieni do sprawowania urzędu na giełdzie, mogą sprawować takowy i poza giełdą, w miejscu gdzie się takowa znajduje.

Artykuł 69.

Stręczyciele handlowi obowiązani są załatwiać poruczone im interesa pilnie, przezornie, dokładnie, wiernie i uczciwie i unikać powinni wszystkiego, coby mogło osłabić zaufanie w ich bezstronność i w wiarogodność dokumentów, z ich rąk wychodzących.

W szczególności obowiązki ich są następujące:

1. Nie wolno im robić na własny rachunek żadnych interesów handlowych ani bezpośrednio, ani pośrednio, ani jako komisanci; nie powinni brać tego na swoję odpowiedzialność, że interesa w których pośredniczą będą dopełnione, ani dawać zaręczenia, co wszystko jednak nie osłabia ważności interesów.

2. Nie wolno im być u żadnego kupca prokurantami, pełnomocnikami handlowymi, ani pomocnikami w handlu, ani też być członkami dyrekcyi, rady zawiadowczej lub rady nadzorczej spółki akcyjnej lub komandytowej na akcye.

3. Nie wolno im stowarzyszać się z innymi stręczycielami w celu wykonywania spólnie czynności sensalskich lub jakiej części tychże; mogą pośredniczyć spólnie w szczególnych interesach, jeżeli poruczyciele na to pozwolą.

4. Stręczeniem trudnić się powinni osobiście i nie wolno im używać pomocnika do zawierania interesów; wolno im jednak używać pomocników do odbierania zleceń tyczących się pośrednictwa, wszakże za ich postępowanie są odpowiedzialni.

5. Obowiązani są zachować w tajemnicy zlecenia, rokowania i układy, chyba że strony pozwolą, albo natura interesu wymaga, aby postąpić inaczej.

6. Nie wolno im przyjmować zleceń listownych ani telegraficznych od osób nie obecnych w miejscu w którem są ustanowieni; nie wolno im przyjmować zleceń ani na rzecz takich osób, które nie są im osobiście znajome, nie przekonawszy się poprzednio o ich tożsamości, ani na rzecz osób, znanych jako niewypłatne, albo o których wiedzą, że są niezdolne do zobowiązania się ważnie.

7. Nie wolno im pośredniczyć w żadnych takich interesach, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że strona chce wejść w takowe tylko pozornie, lub na szkodę trzecich osób; również nie wolno im pośredniczyć na gieldzie w interesach tyczących się takich papierów publicznych, akcyj lub innych papierów handlowych, które nie są notowane w urzędowym wykazie kursów giełdy.

8. W miejscach, gdzie giełdy są, powinni być obecni na giełdzie w tych dniach, w których według zaprowadzonego porządku kolej na nich przypada, przez cały czas giełdy, lub postarać się, aby ich inny stręczyciel handlowy zastąpił i aby komisarz rządowy był o tem zawiadomiony; jeżeli zastępstwo ma trwać dłużej niż ośm dni, potrzebnem jest do tego pozwolenie komisarza gieldowego.

Artykuł 69 *a)*.

Lubo to nie wpływa na ważność zawartego układu, stręczyciel handlowy wtedy tylko ma prawo niewymienić nazwiska swego poruczyciela, gdy otrzyma od niego odpowiednie pokrycie albo może czekać z zupełnym spokojem.

Jeżeli nie otrzymał odpowiedniego pokrycia, jest odpowiedzialny osobie, z którą interes zawarł, za szkodę jaką ta ponosi z przyczyny, że z winy stręczyciela interes nie został zawarty z osobą na którejby zupełnie polegać można.

Artykuł 70.

Tam, gdzie tego będzie potrzeba, władza administracyjna krajowa może dać stręczycielom handlowym upoważnienie do robienia publicznych licytacyj towarów i papierów handlowych, stanowiących przedmiot interesów, w których mogą pośredniczyć.

Może być dozwolone stręczycielom, krórzy się trudnią stręczeniem okrętów, aby przychodzili w pomoc szyprom w odbieraniu lub zaliczaniu przewoźnego i kosztów jako kalkulatorowie lub w inny na miejscu przyjęty sposób.

Artykuł 71.

Stręczyciel handlowy utrzymywać będzie oprócz książki podręcznej, dziennik (żurnał), w który wszystkie dokonane czynności codziennie mają być wpisywane.

Nim się zacznie używać dziennika, policzbować należy wszystkie jego kartki i przedstawić dziennik komisarzowi gieldowemu, lub, jeżeli ma służyć dla stręczyciela, który nie dla giełdy jest ustanowiony, władzy przemysłowej, w celu zanotowania nazwiska stręczyciela, dla którego dziennik jest przeznaczony, ilości kartek tudzież dnia uwierzytelnienia, poczem dziennik przeciągnąć należy sznurkiem i końce tegoż urzędownie przypieczętować.

Gdy dziennik zostanie zapisany, stręczyciel handlowy, chcąc otrzymać nowy, złożyć ma komisarzowi giełdowemu a według okoliczności władzy przemysłowej, stary dziennik, który po zawidymowaniu będzie mu zwrócony.

Artykuł 72.

Do dziennika wpisywać należy nazwiska umawiających się, datę zawarcia, przedmiot i warunki interesu, a w szczególności, gdy idzie o sprzedaż towarów, gatunek i ilość tychże, jakoteż cenę i termin odstawy. W miejscach gdzie jest giełda, podać należy czy interes zawarty został na giełdzie czy poza giełdą.

Gdy zawarty kontrakt zostanie przed dopełnieniem uchylony w skutek porozumienia się stron, zapisać należy tę umowę do dziennika, jeżeli strony tego żądają.

Zapisywać należy w tym języku, którego wolno używać w sądach miejscowych; wpisy następować będą według porządku dat, każdy z osobną liczbą bieżącą, bez próżnych odstępów.

Przepisy o urządzeniu ksiąg handlowych, (Artykuł 32) stosowane będą także do dziennika stręczycieli.

Artykuł 73.

Stręczyciel handlowy obowiązany jest doręczyć każdej ze stron, niezwłocznie po zawarciu umowy, kartę umowną, przez siebie podpisaną i zaopatrzoną w liczbę jego dziennika, a zawierającą szczegóły, z których według powyższego artykułu wpis składać się powinien.

W przypadku o którym wspomina artykuł 69 *a)* nie trzeba pisać w karcie umownej nazwiska stron.

W umowach, które nie zaraz dopełnione być mają, kartę umowną doręcza się stronom do podpisania i każdej z nich posyła się egzemplarz z podpisem drugiej strony.

Jeżeli strona nie chce przyjąć lub podpisać karty umownej, stręczyciel handlowy donieść powinien o tem niezwłocznie drugiej stronie.

W przypadku, o którym wspomina artykuł 69 *a)*, stręczyciel handlowy zachowa u siebie karty umowne podpisane przez strony, a każdej tej stronie, której nazwisko drugiej strony ma zostać niewiadomem, doręczy kartę umowną tylko przez siebie podpisaną.

Artykuł 74.

Stręczyciel handlowy jest obowiązany, bez nadwerężenia artykułu 69 *a)*, wydawać stronom każdego czasu na ich żądanie uwierzytelnione wyciągi z dziennika, które zawierać mają wszystko, co stręczyciel zapisał w nim o interesie, w który strony wchodzą.

Artykuł 75.

Gdy stręczyciel handlowy umrze lub wystąpi z urzędu, dziennik jego, jeżeli stręczyciel był ustanowiony dla giełdy, złożony być ma komisarzowi giełdowemu, w każdym zaś innym przypadku, władzy przemysłowej.

Artykuł 76.

Zawarcie umowy w której pośredniczył stręczyciel handlowy nie jest zawisłem od wpisania tejże do dziennika, ani od doręczenia kart umownych.

Szczegóły te służą tylko za dowód zawartej umowy.

Jeżeli strona chce przejrzeć w dzienniku to, co się odnosi do interesu w jej imieniu za pośrednictwem stręczyciela zawartego, stręczyciel obowiązany jest pozwolić i to nie uwłacza artykułowi 69 *a)*; lecz przeglądanie urządzić należy w taki sposób, ażeby strona mogła się dowiedzieć jedynie tylko o swoim interesie.

Trzecim osobom można dozwolić przejrzenia dziennika w powyższy sposób lub wydać wyciąg z takowego tylko na polecenie urzędowe lub za zezwoleniem stron.

Artykuł 77.

Dziennik porządnie utrzymywany, tudzież karty umowne stręczyciela handlowego, dostarczają zwyczajnie dowodu, że interes został zawarty, tudzież osnowy tegoż interesu.

Jednakże sędzia po rozważeniu wszelkich okoliczności według swego uznania postanowi, czy do osnowy dziennika i kart umownych większa lub mniejsza waga ma być przywiązana, czy wypada dać miejsce przysiędze stręczyciela i innym dowodom a mianowicie czy odmówienie przez stronę przyjęcia i podpisania karty umownej jest stanowcze w osądzeniu sprawy.

Artykuł 78.

Dziennik stręczyciela handlowego, w którym znachodzą się niewłaściwości, o tyle tylko za dowód przyjęty być może, o ile to stosownem się okaże według jakości i znaczenia tych niewłaściwości, oraz położenia rzeczy.

Artykuł 79.

W toku sporu sędzia mocen jest nawet bez wniosku strony nakazać złożenie dziennika dla przejrzenia go i porównania z kartą umowną, wypisami i innemi dowodami.

Przepis artykułu 39 stosuje się także i do złożenia dziennika.

Artykuł 80.

Stręczyciel handlowy ma obowiązek, jeżeli od tego przez strony albo przez zwyczaj miejscowy ze względu na gatunek towaru nie jest uwolniony, próbę każdego towaru, za jego pośrednictwem według próby sprzedanego, naznaczywszy takową dla łatwiejszego poznania, zachowywać, dopóty, aż dopóki towar nie zostanie przyjętym bez zarzutu przeciw jego jakości, lub dopóki rzecz nie będzie załatwiona w inny sposób.

Artykuł 81.

Wszelka wina stręczyciela handlowego daje prawo stronie z jego winy poszkodowanej żądać od niego wynagrodzenia.

Artykuł 82.

Stręczyciel handlowy ma żądać stręcznego (sensalnego) jak tylko interes zostanie zawarty a jeżeli był warunkowym, gdy się stanie bezwarunkowym, on zaś obowiązku swego pod względem doręczenia kart umownych dopełnił; co jednak nie czyni ujmy innym w tej mierze rozporządzeniom miejscowym, zwyczajowi miejscowemu lub, co się tyczy interesów zawartych na giełdzie, statutom giełdowym.

Do należytości tej ma prawo i wtedy, gdy pośrednictwo w interesie o tyle się powiodło, że strony nawzajem zapoznał ze sobą, poczem strony jeszcze tego samego dnia zawarły ze sobą interes bezpośrednio.

Ale jeżeli interes nie został zawarty, lub nie stał się bezwarunkowym, nie można żądać stręcznego za rokowanie.

Kwotę faktornego ustanowi władza administracyjna krajowa, wysłuchawszy poprzednio, co się tyczy czynności sensalskich na giełdach, komisarza giełdowego i starszyznę giełdową, a co się tyczy innych czynności sensalskich, izbę handlową i przemysłową, w obudwu zaś przypadkach także i kongregacyą stręczycieli handlowych, gdzie takowa istnieje.

Artykuł 83.

Gdy strony wcale się nie umówią kto ma zapłacić stręczne, a w tej mierze nie orzekają ani rozporządzenia miejscowe ani zwyczaj miejscowy i nie ma szczególnych przepisów w statucie giełdowym, każda ze stron zapłacić ma po połowie.

Artykuł 84.

Pod względem mianowania stręczycieli handlowych będą obowiązywały przepisy następujące:

I. Do uzyskania miejsca stręczyciela handlowego potrzeba, ażeby kandydat był

1. obywatelem austryackim, ażeby liczył lat 24, ażeby był nieposzlakowanym i posiadał prawo swobodnego rozrządzania swoim majątkiem;

2. ażeby zdał z dobrym skutkiem egzamin na stręczyciela handlowego.

II. Egzamin na stręczyciela handlowego celem uzyskania uzdolnienia na posadę stręczyciela handlowego na giełdzie istniejącej, zdać należy przed starszyzną odpowiedniej giełdy; celem uzyskania uzdolnienia na inne posady stręczycieli handlowych, w izbie handlowej i przemysłowej. Będzie się odbywał przed starszyznami giełdowemi, pod prezydencyą komisarza giełdowego, w izbach handlowych i przemysłowych, pod prezydencyą radcy sądu handlowego znajdującego się w siedzibie izby, lub trybunału pierwszej instancyi a gdzie takiego nie ma, pod prezydencyą sędziego powiatowego.

III. Stręczycieli handlowych, przeznaczonych do sprawowania urzędu na giełdzie, mianować będzie starszyzna giełdowa, innych zaś stręczycieli handlowych dla pewnego miejsca lub powiatu izba handlowa powiatu w miarę potrzeby. Władza administracyjna krajowa ma mianowanie potwierdzeniem uprawnić.

W celu obsadzenia miejsca rozpisuje się konkurs i ogłasza takowy w urzędowej gazecie krajowej.

Gdy ma być obsadzone miejsce na giełdzie, ogłasza się konkurs także wywieszeniem go na giełdzie.

Rozpisanie i ogłoszenie konkursu jest rzeczą starszyzny giełdowej, lub też izby handlowej i przemysłowej mającej prawo mianowania.

IV. Po potwierdzeniu mianowania, zamianowany stręczyciel handlowy złożyć ma przed władzą administracyjną krajową, przysięgę urzędową, poczem otrzyma nominacyą, takową zaś wydaje władza administracyjna krajowa, wyrażając w niej miejsce lub powiat, dla którego stręczyciel jest ustanowiony i w obrębie którego ma zamieszkać, tudzież zakres jego działalności (artykuł 68).

V. Dziennik wydaje komisarz giełdowy, stręczycielom zaś, nie dla giełd ustanowionym, władza przemysłowa.

VI. Że stręczyciel handlowy został zamianowany i złożył przysięgę, ogłasza się w urzędowej gazecie krajowej i donosi izbie handlowej i kongregacyom handlowym powiatu, tudzież kongregacyi stręczycieli handlowych, jeżeli w powiecie istnieje.

Artykuł 84 *a)*.

Stręczyciele handlowi mogą tworzyć kongregacye obejmujące okręgi, których granice wyznaczy władza administracyjna krajowa po wysłuchaniu izb handlowych.

Kongregacye takie będą załatwiały swoje sprawy według własnych statutów, które ministerstwa skarbu i handlu potwierdzeniem uprawnią a w których może być zaprowadzone przymusowe ściąganie potrzebnych składek.

Artykuł 84 *b)*.

Nadzór nad stręczycielami handlowymi sprawującymi swój urząd na giełdzie, wykonywa komisarz giełdowy, nad innymi stręczycielami handlowymi, władza przemysłowa.

W wykonywaniu nadzoru nad stręczycielami handlowymi, komisarz giełdowy ma prawo przeglądać księgi pierwszych, a władza przemysłowa księgi drugich.

Artykuł 84 *c)*.

Stręczyciele handlowi, wykraczający przeciwko właściwym na nich obowiązkom urzędowym, karani będą karami porządkowemi lub dysciplinarnemi, podług tego, czy dopuścili się wykroczenia przeciwko porządkowi, czyli też wykroczenie, ze względu na jego rodzaj i stopień, na to, czy jest ponownem i na obciążające okoliczności, staje się występkiem służbowym.

I. Kary porządkowe są:

1. Nagana;
2. Grzywny od 10 aż do 100 złotych.

Na mocy prawa nadzoru kary porządkowe rozciągać może na stręczycieli ustanowionych dla giełd, komisarz giełdowy, na innych stręczycieli handlowych, władza przemysłowa.

Stręczyciel handlowy obłożony grzywnami może wnieść przeciwko tymże zażalenie do władzy administracyjnej krajowej w przeciągu dni ośmiu. Dalszego toku instancyi nie ma.

II. Kary dyscyplinarne są:

1. Grzywny nad 100 aż do 1000 złotych;
2. Zawieszenie w urzędzie na czas oznaczony;
3. Usunięcie od urzędu.

Zawieszenie w urzędzie na czas oznaczony może być rozciągnięte, gdy stręczyciel handlowy dla giełdy ustanowiony zachowuje się na giełdzie nieprzyzwoicie lub zakłóca spokojność tak, że to jego zachowanie się wymaga koniecznie, aby go na czas oznaczony wykluczyć od uczęszczania na giełdę.

Na usunięcie od urzędu można skazać:

a) gdy stręczyciel handlowy będzie skazany za zbrodnię lub za wykroczenie kradzieży, sprzeniewierzenia się, uczestnictwa w tychże lub oszustwa, albo

gdy za inny czyn karygodny skazany będzie najmniej na sześciomiesięczne pozbawienie wolności;

b) gdy będzie skazany przez sąd skarbowy za przemytnictwo lub za ciężkie przestępstwo skarbowe;

c) gdy popadnie w konkurs.

Oprócz tego można jeszcze zawyrokować usunięcie od urzędu:

d) gdy stręczyciel handlowy w czynnościach swoich podaje świadomie fałszywą okoliczność, takową potwierdza lub do swej księgi wpisuje albo też fałszuje;

e) gdy robi interes handlowy na własny rachunek lub w jakikolwiek sposób uczestniczy w korzyściach wynikłych z interesu, w którym pośredniczył, albo gdy od poruczyciela, którego nie wymienił i od którego nie mógł z zupełnym spokojem oczekiwać pokrycia, zaniedbał wziąść to pokrycie;

f) gdy załatwia interesa dla stron, o których wie, że są niewypłacalne lub niezdolne do zobowiązywania się ważnie albo gdy pośredniczy w interesach zakazanych albo takich, o których można mieć uzasadnione podejrzenie, że strona chce je zawrzeć tylko pozornie lub na szkodę trzecich osób;

g) gdy kilkakrotne mniejsze kary nie skutkują.

Kara dyscyplinarna może być rozciągnięta na stręczyciela handlowego tylko wtedy, jeżeli się pierwej odbyło śledztwo dyscyplinarne.

Śledztwo dyscyplinarne przeciwko stręczycielom handlowym dla giełdy ustanowionym prowadzi starszyzna giełdowa, przeciwko innym stręczycielom handlowym władza przemysłowa, które mają wysłuchać interesowanego i jego obrońcę a następnie wydać wyrok. W tym celu na początku każdego roku starszyzna giełdowa zamianować ma stale na ten rok nieustającą komisyą z czterech członków złożoną, a oraz zastępców dla tychże członków i oznaczyć stale kolej ich następowania po sobie.

Przeciwko wyrokowi dyscyplinarnemu wydanemu na stręczyciela handlowego może skazany podać zażalenie do władzy administracyjnej krajowej w przeciągu dni ośmiu.

Przeciwko rozstrzygnięciu władzy administracyjnej krajowej mogą podać zażalenie w takim samym terminie stręczyciele ustanowieni dla giełd, do ministerstwa handlu.

III. Przeciwko stręczycielowi handlowemu może być wyrzeczone zawieszanie w urzędowaniu jako środek tymczasowy:

1. gdy dalsze urzędowanie stręczyciela handlowego podczas śledztwa dyscyplinarnego lub postępowania karnego wznieca obawę;

2. gdy kaucya jego, jeżeli była dla niego przepisana, znacznie się zmniejszy;

3. gdy czasowo jest niezdolny do zobowiązywania się ważnie względnie do swojego majątku.

Zawieszenie w urzędzie jako środek tymczasowy może być wyrzeczone przeciwko stręczycielom handlowym ustanowionym dla giełdy, przez komisyą dyscyplinarną ustanowioną podług II niniejszego paragrafu, przeciwko innym stręczycielom handlowym, przez władzę przemysłową. Przeciwko rozporządzeniu takiemu interesowany może podać zażalenie do władzy administracyjnej krajowej w przeciągu dni ośmiu. Dalszego toku instancyi nie ma.

IV. Gdy występek służbowy stręczyciela handlowego jest oraz czynem, który powinien być ukarany podług powszechnej ustawy karnej, natenczas dopóki śledztwo toczy się w sądzie karnym, nie można wytaczać z powodu tego samego uczynku śledztwa dyscyplinarnego, co nie przeszkadza aby zawieszenie jako środek tymczasowy, zarządzonem być nie mogło.

We wszystkich takich przypadkach gdy przeciwko stręczycielowi handlowemu, jako obwinionemu, wytoczone być ma postępowanie karne, sądy karne obowiązane są donieść o tem, jeżeli jest ustanowiony dla giełdy, starszyznę giełdową, w innym razie, władzę przemysłową i gdy się postępowanie karne skończy, donieść o jego wyniku.

Wyrok niewinności przez sądy karne wydany nie przeszkadza do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

V. Grzywny, rozciągnięte na stręczycieli handlowych jako kary porządkowe lub dyscyplinarne, wpływają do funduszu ubogich tej gminy, w której popełnione zostało wykroczenie przeciwko porządkowi lub przestępstwo służbowe.

§. 2.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od pierwszego dnia drugiego miesiąca kalendarzowego, który nastąpi po jej ogłoszeniu, a wtedy utracą takową przepisy ustaw obowiązujących, mianowicie §§. 26 do 29 ustawy wprowadczej do kodeksu handlowego z dnia 17 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1863), o ile odnoszą się do przedmiotów ustawą niniejszą urządzonych.

Wykonanie tejże poleca się ministrom sprawiedliwości, handlu i skarbu, którzy w tym celu wydadzą odpowiednie rozporządzenia stosownie do swego zakresu działania.

Gorycya, dnia 4 kwietnia 1875.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

69.

Rozporządzenie ministerstw skarbu, handlu i sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 1875,

wyznaczające giełdom w Wiedniu, Tryeście i Pradze termin do zmiany ich urządzeń w duchu ustawy z dnia 1 kwietnia 1875 o organizacyi giełd.

W myśl §. 20 ustawy z dnia 1 kwietnia 1875 (Dz. u. p. Nr. 67), o organizacyi giełd wyznacza się giełdzie pieniężnej wiedeńskiej, giełdzie towarowej wiedeńskiej, giełdzie zbożowej i mącznej wiedeńskiej, giełdzie handlowej tryestyńskiej, tudzież giełdzie dla towarów i papierów publicznych w Pradze termin aż do końca roku 1875 do zmiany urządzeń stosownie do przepisów rzeczonej ustawy.

Od dnia 1 stycznia 1876 wyjmują się z mocy obowiązującej przepisy ustaw z dnia 11 lipca 1854 (Dz. u. p. Nr. 200) i z dnia 26 lutego 1860 (Dz. u. p. Nr. 58) tudzież przepisy dodatkowe o ile odnoszą się do przedmiotów ustawą z dnia 1 kwietnia 1875 o organizacyi giełd urządzonych.

Glaser r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.